

Цимбалюк Г.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ

Трагічні події в Україні, пов'язані з повномасштабним вторгненням, стали причиною внутрішнього переміщення значної кількості спеціалістів ІТ-галузі, які в стані невизначеності й страху мали вирішувати побутові питання на новому місці проживання, а також паралельно відновлювати виробничі процеси й налагоджувати роботу, віддалену від менеджменту та інших членів команди.

Мета даного дослідження – визначення рівня соціально-психологічної адаптації ІТ-спеціалістів, які зазнали внутрішнього переміщення, через сім місяців від початку війни. Згідно з метою, були окреслені наступні завдання дослідження: проаналізувати теоретичні концепції та сучасні дослідження поняття «соціальна резилентність» як показника рівня соціально-психологічної адаптації осіб, які належать до однієї професійної групи; встановити рівень психологічної резилентності досліджуваних; визначити провідні стратегії поведінки та джерела психологічної ресурсності, за рахунок яких вдалося повернутися до активного професійного життя.

За шкалами резилентності Коннора-Девідсона (CD-RISC-10) і «The protective factors for resilience scale» (PFRS) було виявлено достатньо високий рівень психологічної пружності серед учасників дослідження: 69% і 76,6% відповідно. Розбіжність може бути пояснена тим, що методика PFRS передбачає, окрім внутрішньо особистісного критерію резилентності, на якому виключно побудована шкала CD-RISC-10, залучення двох зовнішніх джерел ресурсності, таких як підтримка й допомога сім'ї та друзів. Аналіз результатів виявив однакову актуалізацію всіх трьох джерел ресурсності: внутрішній ресурс (особистісний) і зовнішній ресурс (сім'я, друзі). Це підтверджує думку про те, що в кризовій ситуації людина звертається до всіх доступних їй джерел підтримки. Високі показники за всіма трьома шкалами (75,6%, 78,8%, 75,5%) свідчать про загальну задоволеність опитаних рівнем своїх внутрішніх і колективних ресурсів.

У результаті застосування методики «Стратегії подолання стресових ситуацій» С.Хобфолла було зафіксовано високу конструктивність обраних поведінкових стратегій досліджуваною групою. Учасники дослідження загалом не надали переваги жодній із стратегій подолання, вираженість кожної зафіксовано на середньому рівні. За допомогою кореляційного аналізу було виявлено тісний взаємозв'язок шкал резилентності CD-RISC-10 і PFRS. Завдяки використанню обох тестів в одній групі досліджуваних були виявлені взаємозв'язки рівня психологічної пружності із різними стратегіями подолання кризових ситуацій: пряма двостороння кореляція встановлена зі стратегіями асертивних дій і вступу у соціальний контакт, обернена – з асоціальними, агресивними, маніпулятивними діями, а також стратегією на уникнення.

Отже, проведене емпіричне дослідження виявило необхідність підготовки практичних рекомендацій щодо позитивного підкріплення асертивної поведінки досліджуваних, їхнього заохочення до вступу в соціальний контакт, розширення соціальних зв'язків, а також подолання базових захисних реакцій на стресогенні події у вигляді уникнення або ж агресивних дій.

Література:

1. Лукомська С.О. Соціальна резилентність особистості в контексті подолання життєвих криз / С.О. Лукомська // Психологія національної безпеки і благополуччя особистості: тези I Міжнародної науково-практичної конференції, 14–15 березня 2019 року, Львів. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. — С. 99–101.
2. A Critical Review of Social Resilience Properties and Pathways in Disaster Management / A. M. A. Saja, M. Teo, A. Goonetilleke, A. M. Ziyath // Int J Disaster Risk Sci. – 2021. – <https://doi.org/10.1007/s13753-021-00378-y>. – Назва з екрана.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри практ.психол. Астахової К.В.